

**BISDOM
ROTTERDAM**

Homilie bisschop Van den Hende

Eucharistieviering op Ketikoti, Emmauskerk Den Haag, parochie De Vier Evangelisten 1 juli 2023

2 Koningen 4,8-11.14-16a

Galaten 5, 1-6

Matteüs 10, 37-42

Broeders en zusters in Christus, we mogen vandaag hier samen de eucharistie vieren. Vandaag is een heel bijzondere dag, een heel bijzondere gelegenheid. Toen vanuit uw parochie werd gevraagd om juist vandaag met u samen de eucharistie te vieren op deze dag van Ketikoti, heb ik daar van harte ja op gezegd. Op veel plaatsen wordt vandaag herinnerd en wordt vooruit gekeken naar de toekomst. Op de eerste plaats wordt gekeken naar wat achter ons ligt. De lange periode van slavernij, die zoveel mensen gedurende zoveel generaties is aangedaan.

Vandaag staat als afbeelding op de voorkant van het boekje iemand die zijn ketenen los voelt gaan, iemand die bevrijd wordt van een lange tijd van onderdrukking. Bevrijd van een niet menswaardige manier van leven, waarin je als mens tot slaaf gemaakt eerder een ding werd dan een mens die met waardigheid en met eerbied tegemoet werd getreden.

Vele eeuwen heeft slavernij ook vanuit ons land plaatsgevonden. Vele generaties hebben te maken gehad met tot slaaf gemaakte mensen en hebben mensen tot slaaf gemaakt. Als we vandaag stilstaan bij de afschaffing van de slavernij, 150 jaar geleden in ons land, dan betekent dat niet alleen maar dankbaarheid, niet alleen maar vreugde. Het betekent ook schaamte en verlegenheid.

In de tweede lezing wordt gesproken over vrijheid. Vrijheid inderdaad in Christus. Vrijheid hoort bij ieder mens die naar Gods beeld en gelijkenis geschapen is. Maar vrijheid is vaak ontkend. Juist in het leven van tot slaafgemaakte mensen was die vrijheid er niet. Mensen werden weggevoerd van hun oorspronkelijke plaats en cultuur. Ze werden weggevoerd alsof ze koopwaar waren en machines om hard te werken.

Vele generaties van tot slaaf gemaakte mensen werden volstrekt in hun vrijheid beperkt. Bij velen van hen is de vrijheid wel in hun hart blijven bestaan. Want als je over getuigenissen hoort van tot slaaf gemaakte mensen en van degenen die tot hun familie behoren tot nu toe, is er in hun hart op bewonderenswaardige wijze steeds vrijheid gebleven. Met oog voor de eigen talenten en gaven. Oog voor wat werkelijke rechtvaardigheid en vrede betekenen. En ook oog voor de eigen waardigheid en geschiedenis. En steeds opnieuw in die vrijheid van het hart, was er ook het verlangen om echt vrij te kunnen zijn. Om te gaan waar je wilt. Om te doen waartoe je geroepen bent. In plaats van geketend en vastgebonden te worden en gekoeioneerd, genegeerd en gekwetst.

Als we nadenken over de lange periode van slavernij, vind je ook in ons land misschien op de eerste plaats een soort afkeer. Moeten we het daarover hebben? Het is al zo lang geleden... En veel witte mensen zullen dan zeggen: ik was er niet bij en ik heb daar part noch deel aan. En er zijn zwarte mensen die zeggen: laat dat maar rusten, het heeft al pijn genoeg gedaan en erover praten en vragen beantwoorden gaat heel moeilijk. Maar als we er vandaag bij stilstaan, niet alleen hier maar op veel plaatsen, dat de ketenen zijn

losgemaakt en uiteindelijk 150 jaar geleden ook vanuit ons land mensen niet meer tot slaaf werden gemaakt of mensen als slavenhandelaars en meesters anderen konden overheersen, dan geldt nog steeds dat dat gesprek op gang moet komen. Dat het gesprek stapje voor stapje gaat. En soms ook met teleurstelling en onbegrip gaat.

Als Paulus in de tweede lezing over vrijheid spreekt, gaat het over de vrijheid van ieder mens, zoals God het bedoelt. Dan gaat het over de vrijheid die te maken heeft met het feit dat iedere persoon gemaakt is naar Gods beeld en gelijkenis. Er is geen sprake van eerste en tweede en derde klas personen. God heeft ons gemaakt naar zijn beeld en gelijkenis (cf. Vaticanum II, Gaudium et Spes nr. 29). Alle mensen, zonder uitzondering, zijn geroepen tot vrijheid om hun hart te laten spreken en hun handen uit te strekken en te gaan op de weg van de vrede (cf. Lucas 1, 79).

We weten dat dat moeilijk is in de geschiedenis. En zelfs op de dag van vandaag, al is slavernij officieel afgeschaft, zitten nog steeds veel mensen in moderne slavernij vast. Door allerlei vormen van industrie, dichtbij en verder weg. In verschillende vormen van mensenhandel, die zowel volwassenen als kinderen raken (cf. Gaudium et Spes nr. 27). En daarom, broeders en zusters, is er als wij vandaag gedenken en vieren niet alleen maar vreugde, maar kijken we ook terug met schaamte en verbazing. En kijken we vooruit met het verlangen om uiteindelijk te komen tot een wereld waarin ieder mens naar waarde wordt geschat. Waarin ieder mens de plaats heeft die God hem of haar toekent.

Broeders en zusters, het is de Heer die ons vrij maakt. Paulus zegt: ieder van ons is op een bepaalde manier ook slaaf van zijn eigen zonde. Ieder mens heeft ermee te maken dat je vast kunt zitten aan je zonden, aan onhebbelijkheden, egoïsme en een gebrek aan empathie om elkaar tegemoet te treden en om uiteindelijk God tegemoet te treden. Als iemand dit juk van slavernij van de zonde heeft willen doorbreken, dan is het Jezus Christus zelf, Gods Zoon. En als vandaag de liturgische kleur groen is, de kleur van de hoop, betekent dit ook dat wij bij al onze verlangens, bij al ons terugkijken en vooruitzien, onze hoop baseren niet alleen op ons eigen kunnen en op onze eigen mogelijkheden, maar in kracht van ons doopsel vooral ook op de mogelijkheden die de gekruisigde en verrezen Heer ons geeft. Door zijn barmhartigheid, door zijn volgehouden liefde en door zijn voorgaan op de weg van ware dienstbaarheid aan de naaste maakt Hij verlossing mogelijk.

Als wij christenen zijn, zegt de apostel Paulus, dan zijn wij met de doop voor altijd met de Heer en zijn nieuwe leven verbonden. We worden geroepen niet opnieuw het slavenjuk aan te nemen van zonde en geweld, van kwaad tot erger, maar elkaar krachtens ons doopsel te bemoedigen op de weg van het evangelie in de overtuiging dat ieder mens de waardigheid heeft die God geschonken heeft en dat die waardigheid op geen enkele manier kan worden weggenomen.

Lange tijd, het betreft vele generaties van tot slaaf gemaakte mensen, leek het wel alsof menselijke waardigheid kon worden weggenomen. Zo hebben velen, die tot slaaf gemaakte mensen hebben verhandeld en onderdrukt, tevens hun eigen waardigheid als mens ontkend. Want hoe kun je een mens zijn, geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, als je een andere persoon kleineert en zijn of haar waardigheid ontnemt? En hoe kun je als tot slaaf gemaakte mens je waardigheid ten volle beleven, wanneer andere mensen je kleineren en tot hun bezit hebben gemaakt?

Vandaag, broeders en zusters, staan wij stil bij het einde van de slavernij in ons land. Maar dat wil niet zeggen dat daarmee de kous af is. Wij moeten ons bewust blijven van de geschiedenis die achter ons ligt maar die doorwerkt in vele levens, en van de toekomst die voor ons ligt met de hoop van de Heer in ons hart. Onze omgang als mensen met elkaar baseren op de waardigheid van iedere menselijke persoon. Onze samenleving moet zo

worden ingericht, met de liefde van Christus. Met zijn dienstbaarheid voor ogen. Met de opdracht om elkaar te dienen en respecteren.

Broeders en zusters, er is veel verdriet als het gaat om al die generaties van mensen die hun leven in slavernij hebben doorgebracht. Er is ook veel verdriet als je kijkt hoe witte mensen het lang gewoon hebben gevonden. Maar waar de apostel Paulus in Jezus' Naam duidelijk maakt dat ieder mens tot vrijheid geroepen is, mogen we naast verdriet en schaamte ons ook vastklampen aan de Heer die zegt: Ik maak alles nieuw (cf. Openbaring 21, 5). Ik maak alles anders en jullie mogen mijn leerlingen zijn om dat stap voor stap te leren, niet alleen van het evangelie, maar door het geloof dat werkzaam is door de liefde (Galaten 5, 6). Niet alleen door de kracht van de Geest, maar ook door onze gaven van de Geest in te zetten voor de opbouw van Gods Koninkrijk. En als onze wereld steeds meer een beschaving van liefde kan worden, waarin ook moderne slavernij verdwijnt, kan onze samenleving, dichtbij en ver weg, steeds meer de contouren aannemen van het rijk van God.

Broeders en zusters, geweldig dat we vandaag samen deze eucharistie mogen vieren, in verbondenheid met heel veel mensen die van Christus willen leren wat het betekent om echt vrij te zijn. Om zelf vrij te zijn en anderen vrijheid te gunnen. Om zelf je vrijheid op een positieve manier in te zetten en ook anderen in die vrijheid te laten delen.

Het is de Heer die tot het uiterste ging door te sterven aan het kruis. Wat heeft de mensheid Hem vernederd en geslagen. Zelfs Gods Zoon kon niet rekenen op eerbied en respect. Mogen wij leren dat Jezus, gekruisigd en gestorven en verreezen, ons voorgaat op de weg naar nieuw leven. En als we in dat nieuwe leven geloven, hoort daarbij dat we ook steeds meer ons hart omvormen, dat we steeds meer bereid zijn tot bekering. Om mee te bouwen aan het rijk van God in plaats van af te breken.

En mag zo steeds meer in ons leven die van de Heer ontvangen vrijheid tot bloei komen. Dat alle generaties en alle volken hun talenten en gaven mogen inzetten. Als de Heer in het evangelie zegt dat je je niet moet vastklampen aan je vader en je moeder maar allereerst de Heer lief moet hebben (Matteüs 10, 37), wil dat zeggen dat onze familie niet beperkt is tot ons eigen gezin, onze eigen afkomst, onze eigen taal of cultuur. Maar dat we als familie van de Heer ons steeds opnieuw in liefde en solidariteit mogen openstellen voor elkaar. Want waar de Heer een weg gaat met ieder van ons, daar mogen ook wij in vrijheid zijn weg gaan met elkaar. Amen.